

Середницька І.А.

Кандидат юридичних наук, доцент, доцент
кафедри цивільно-правових дисциплін
Одеського державного
університету внутрішніх справ

Гаман А.О.

Курсант Одеського державного
університету внутрішніх справ

ПОРЯДОК ДЕРЖАВНОЇ РЕЄСТРАЦІЇ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Право займатись підприємницькою діяльністю є конституційним правом не тільки громадян, але і всіх осіб, які проживають на території України. Так, ст.42 Конституції України визначає, що: «Кожний має право на підприємницьку діяльність, яка не заборонена законом» [1]. Зокрема, це право закріплено у ч.2 ст.5 Господарського кодексу України, яка встановлює, що: «Конституційні основи правового господарського порядку в Україні становлять ... право кожного на підприємницьку діяльність, не заборонену законом, визначення виключно законом правових засад і гарантій підприємництва...» [2]. Це право охоплює можливість вибору роду діяльності залежно від своїх бажань і можливостей.

Соціально-економічні зміни, які відбуваються в українському суспільстві викликають нагальну потребу у перегляді підходів реєстрації суб'єктів господарювання. Останнім часом на теренах України прослідковується тенденція до зростання уваги органів державної влади до підприємницької діяльності. Зокрема, створюються і поліпшуються умови для підвищення підприємницької активності. Прослідковується тенденція зменшення впливу і втручання держави у діяльність суб'єктів господарювання. Саме цим і обумовлюється актуальність обраної теми.

Зокрема, до прийнятого Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців» [3] вносяться зміни, які кожного разу спрощуються умови реєстрації суб'єктів господарювання. Останні зміни, які були прийняті наприкінці 2016 року покликані де бюрократизувати економіку та впорядкувати контрольні і дозвільні функції держави у діяльності підприємців.

Перш за все, перед тим як перейти до питання особливостей державної реєстрації, необхідно зупинитись на понятті «суб'єкт господарювання». Звертаючись до Господарського кодексу України та його науково-практичного коментарю, можна надати таке визначення:

Суб'єктом господарювання є будь-який учасник господарських відносин, який здійснюючи господарську діяльність реалізує надані йому господарські права і обов'язки, має при цьому своє відокремлене майно, а за всі свої зобов'язання несе особисту відповідальність [4].

У ч.1 ст.4 Закону державна реєстрація юридичних осіб і фізичних осіб-підприємців визначається як засвідчення факту створення або припинення юридичної особи, або засвідчення факту набуття або позбавлення статусу підприємця фізичною особою, а також вчинення інших реєстраційних дій, які передбачені цим Законом, шляхом внесення відповідних записів до Єдиного державного реєстру.

Проаналізувавши це визначення можна надати державній реєстрації характерні ознаки:

По-перше, всі реєстраційні дії, які здійснюються, передбачені і регламентуються Законом.

По-друге, характер цих дій є правостворюючим чи правоприпиняючим. Адже саме реєстрація є засвідченням факту створення або припинення суб'єкта господарювання.

По-третє, внесення даних до Єдиного державного реєстру свідчить про публічний характер державної реєстрації.

14 серпня 2011 набув чинності Закон «Про внесення змін до Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців «щодо проведення електронної реєстрації». Документ дозволяє зареєструвати підприємство (юридична особа або ФОП) через Інтернет з будь-якої точки світу без безпосереднього контакту з держреєстратором. Однак, як і будь-яка друга реєстрація, вона вимагатиме від підприємця вкладення певних коштів і виконання певних правил проходження процедури[5].

На початку 2016 року вже вступила в силу дія Закону зі змінами. Ці зміни передбачали спрощену реєстрацію суб'єктів господарювання. Визначено такі органи, які мають право проводити реєстрацію: виконавчі органи сільських, селищних, міських рад, нотаріуси та акредитовані суб'єкти. Акредитованими суб'єктами відповідно до букви закону визнаються ті юридичні особи публічного права, які перебувають у трудових відносинах з трьома державними реєстраторами.

Відтепер, державна реєстрація має проводитись:

1. Обов'язково у випадку звернення особи із заявою (так званий заявницький принцип).
2. Прозоро та відкрито, зокрема це стосується документів, які є підставою реєстрації.
3. Документи прийматимуться за принципом екстериторіальності.
4. Відомості Єдиного державного реєстру мають бути доступними та відкритими.

Для проведення реєстрації надаються документи: заява про реєстрацію, заява про вибір спрощеної форми оподаткування, установчі документи суб'єкта.

Державна реєстрація проходить у декілька етапів:

Усі документи перевіряються на комплексність, тобто на наявність усіх документів передбачених Законом.

Усі відомості у картці, поданій державному реєстратору перевіряються на повноту і істинність.

Після проведення цих перевірок відомості про особу заносяться до Єдиного державного реєстру.

Якщо не буде виявлено підстав для відмови особі у реєстрації, то їй видається свідоцтво, яке підтверджує факт реєстрації, а також виписка із Реєстру.

Крім цього, згідно із змінами від 02.11.2016 року, до документів тепер висуваються додаткові вимоги. Ці вимоги передбачають, що рішення уповноваженого органу управління юридичної особи (у вигляді протоколу), що подається для державної реєстрації змін про юридичну особу, що містяться в Єдиному державному реєстрі, викладається у письмовій формі, прошивається, пронумеровується та підписується засновниками (учасниками), уповноваженими ними особами або головою та секретарем загальних зборів (у разі прийняття такого рішення на загальних зборах). Справжність підписів на такому рішенні повинна бути нотаріально засвідчена, крім випадків коли здійснюється державна реєстрація змін до відомостей про державний орган, орган місцевого самоврядування, що містяться в Єдиному державному реєстрі, а також на державну реєстрацію змін до відомостей про юридичну особу, що вносяться на підставі розпорядчого акту державного органу, органу місцевого самоврядування.

Також дані зміни посилили контроль Міністерства юстиції за діями уповноважених осіб. Зокрема, для того, щоб виявляти порушення порядку державної реєстрації, Міністерство наділено правом моніторингу усіх дій в Єдиному державному реєстрі. У випадку порушення процедури реєстрації, а також у випадку порушення прав і свобод осіб, Міністерство юстиції наділено повноваженнями щодо припинення відповідних дій, а також здійснення повідомлення до правоохоронних органів.

Література:

1. Конституція України: Верховна Рада України; Конституція, Закон від 28.06.1996 № 254к/96-ВР – Електронний ресурс: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>

2. Господарський кодекс України: Верховна Рада України; Кодекс України, Закон, Кодекс від 16.01.2003 № 436-IV – Електронний ресурс: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/436-15>

3. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань: Закон України від 15.05.2003 № 755-IV // ВВР України 2016, № 2, ст.17 Електронний ресурс: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/835-19>

4. Науково-практичний коментар Господарського кодексу України / Кол. авт.: Г.Л. Знаменський, В.В. Хахулін, В.С. Щербина та ін.; За заг. ред. В.К. Мамутова. - К.: Юрінком Інтер, 2004. - 688 с.

5. Про внесення змін до Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб» - [...]Верховна Рада України; Закон від 26.11.2015 № 835-VIII – Електронний ресурс: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/835-19>